

ΜΑΡΤΙΟΣ

1	14	Τρίτη	Εὐδοκίας δσίας
2	15	Τετάρτη	Τοῦ ἁγ. μάρτ. Ἐουσίου
3	16	Πέμπτη	Εὐτροπίου, Κλεονίκου μαρτύρων
4	17	Παρασκευὴ	Γερασίμου ὁσ. τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ
5	18	Σάββατον	Κόνωνος μάρτυρος
6	19	Κυριακὴ	† Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μ.
7	20	Δευτέρα	Καπίτωνος, Εὐγενίου μαρτύρων
8	21	Τρίτη	Θεοφυλάκτου ἐπισκ. Νικομηδείας
9	22	Τετάρτη	Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μαρτύρων
10	23	Πέμπτη	Ἀναστασίας τῆς Πατρικίας, Κοδράτου μ.
11	24	Παρασκευὴ	Σωφρονίου ἀρχιεπ. Ἰεροσολύμων
12	25	Σάββατον	Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ
13	26	Κυριακὴ	† Ἀ' τῶν Νηστειῶν. Ἀν. λ. Νικηφόρου ἐπ. Κ/πόλεως
14	27	Δευτέρα	Βενεδίκτη τοῦ ὁσίου
15	28	Τρίτη	Ἀγαπίου μάρτυρος
16	29	Τετάρτη	Τοῦ Μ. Καρόνος. Σαδίνου, Ἰουλιανοῦ τῶν ἐν Κιλικ.
17	30	Πέμπτη	Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρ. τοῦ Θεοῦ
18	31	Παρασκευὴ	Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος. Κυρίλλου ἀρχ. Ἰεροσολύμων
ΑΠΡΙΛΙΟΣ			
19	1	Σάββατον	Χρυσάνθου καὶ Δαρείας μαρτύρων
20	2	Κυριακὴ	† Ε' τῶν Νηστειῶν. Τῶν ἐν τῇ μονῇ ἁγ. Σάββα Πατ.
21	3	Δευτέρα	Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.
22	4	Τρίτη	Βασιλείου ἱερομάρτυρος
23	5	Τετάρτη	Νίκωνος μάρτυρος
24	6	Πέμπτη	Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου.
25	7	Παρασκευὴ	† Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
26	8	Σάββατον	Τοῦ Λαζάρου. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ
27	9	Κυριακὴ	† Τῶν Βαΐων. Ματρώνης τῆς δσίας.
28	10	Δευτέρα	Ἀρχεῖται ἡ Μ. Ἑβδομάς. Ἰλαρίωνος τοῦ νέου.
29	11	Τρίτη	Μάρκου ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων
30	12	Τετάρτη	Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος
31	13	Πέμπτη	Ἰπατίου ἱερομάρτυρος.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Κριόν.

Ἡλίου ἀνατολή καὶ δύσις

1 ἄν.	6.42	δύς.	6.28
5 »	6.36	»	6.32
10 »	6.28	»	6.36
15 »	6.20	»	6.43
20 »	6.13	»	6.46
25 »	6.5	»	6.50
31 »	5.56	»	6.56

Σελήνης φάσις

7 τελευτ. τέταρτον	10.43 π. μ.
15 Ν. σελήνη	3.3 μ. μ.
23 πρ. τέταρτον	7.45 π. μ.
29 πανσέληνος	10.43 μ. μ.

Ὥρα Ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ὄνόματα τοῦ Μαρτίου: Μάρτης, Γδάρτης, Παλουκοκάφτης, Κλαψομάρτης, Πεντάγνωμος, Ανοξιιάτης.

Ρητὰ τοῦ Μαρτίου:

Κάλλια Μάρτης σὶς γωνιές, παρὰ Μάρτης σὶς ἀλές.

— Ἀπ' τὸ Μάρτη καλοκαῖρι κ' ἀπ' τὸν Αὐγουστο ζεμῶνα.

— Ἀπὸ Μαρτιοῦ πουκάμισο κ' ἀπ' Αὐγουστο σιγοῦνι.

— Μάρτης ἄβροχος, μοῦστος ἄμειτρος.

— Μάρτης βρέχει, ποτὲ μὴν πάρη.

— Ὅπῳ χει κόρη ἀκριβὴ τοῦ Μάρτη ὁ ἥλιος μὴν τῆ δη.

— Λεῖπει ὁ Μάρτης ἀπ' τὴ σαρακοστή;

Συνήθειαι, Προλήψεις, Παραδόσεις:

— Ὁ Μάρτης ἔχει δυὸ γυναῖκες: τὴ μιὰ πολὺ ὁμορφή καὶ φτωχή, τὴν ἄλλή πολὺ ἄσχημη καὶ πλούσια. Ὁ Μάρτης κοιμάται ἀνάμεσα σὶς δυὸ, κ' ὅταν γυρίζῃ κατὰ τὴν ἄσχημη, κατσουφιάζει, κ' ὅταν γυρίζῃ κατὰ τὴν ὁμορφή, χαίρεται καὶ γελάει. Μὰ τίς περισσότερες φορὲς γυρίζῃ κατὰ τὴν ἄσχημη, γιὰ αὐτὴ εἶναι πλούσια καὶ τρέφει καὶ τὴν ὁμορφή. (Π. Ἀθήναι)

— Τὴν παραμονὴ τῆς Πρωτομαρτιᾶς μάζευαν ὅπου κ' ἂν εἶχαν παλιοκούρουπα καὶ σπασμένα κανάτια, τὰ πετοῦσαν στὸ δρόμο κ' ἔ-ἔλεγαν: Αὐτὰ παλιὰ κ' ἄλλα καινούργια. (Π. Ἀθήναι)

— Τὴν παραμονὴ τῆς Πρωτομαρτιᾶς ἔβαζαν ὅλοι στὰ χέρια τους Μάρτη, στρημμένο κόκκινο βαθὺ μετάξι καὶ χρυσάφι «για νὰ μὴν τοὺς ρουμπώσῃ ὁ Μάρτης». Οἱ γριές ἀπὸ ντροπὴ ἔδεναν τὸ Μάρτη στὸ δάκτυλο τοῦ ποδαριοῦ. Τὸ Μάρτη τὸν ἔστρηβαν τίς περισσότερες φορὲς οἱ νιонуφάδες, τὸν ἔστελναν σὶς ἀνύπαντρες καὶ παράγγελναν «καὶ τοῦ χρόνου νὰ εἶναι νοικοκυρὲς». Στὸ τέλος τοῦ Μαρτιοῦ πήγαιναν στὸ πηγάδι κ' ἔβλεπαν μέσα τὸ πρόσωπό τους, ἔκοβαν μ' ἓνα ψαλίδι τὸ Μάρτη κ' ἔλεγαν ρίχνοντάς τον στὸ πηγάδι:

Πηγάδι, πᾶρ τὸ Μάρτη μου
καὶ δός μου τὴ δροσιά σου.

Ἄλλες ἔδεναν τὸ Μάρτη στὴν τριανταφυλλιά κι' ἔλεγαν:

*Πᾶρε, ρόδο, τὸ Μάρτη μου
καὶ δός μου τὴ θωριά σου. (Π. Ἀθήναι).*

— Τὴν παραμονὴ τῆς Πρωτομαρτίας παίρνουν δυὸ χρώματα μετὰξι, ἄσπρο καὶ κόκκινο, πηγαίνουν, τὸ σκαλώνουν στὴν τριανταφυλλιά, τὸ κλώθουν καὶ λέν:

*Ἄσπρη νῆσαι σὰ μπαμπάκι,
κόκκινη σὰν τὸ κεράσι,
δροσερὴ σὰν τὸ νεράκι
ὄλο τὸ Μάρτη καὶ τὸ καλοκαιράκι.*

Ἐπειτα, ἅμα ἰδοῦν χελιδόνι, τὸ κόβουν τὸ μετὰξι καὶ τὸ βάζουν κάτω ἀπὸ μιὰ πέτρα. Στὶς σαράντα μέρες σηκώνουν τὴν πέτρα, κι' ἂν βροῦν μυρμήγκια θὰ πλουτίσουν, κι' ἂν βροῦν σκουλήκια θὰ πεθάνουν. (Θράκη)

— Τὸ πρωτὴ τῆς Πρωτομαρτίας οἱ γυναῖκες καὶ πρὸ πάντων τὰ κορίτσια δὲν νίβονται στὸ σπιτί βγαίνουν στὰ χωράφια καὶ νίβονται μὲ τὴ δροσιά τῶν φύλλων, γιὰτὴ ἡ δροσιά τοῦ Μάρτη ἁμορφίζει τὸ πρόσωπο καὶ τὸ διατηρεῖ πάντα δροσερό. (Κύπρος)

— Ὅποιος πρωτοῖδῃ ἄρνι τὸ Μάρτη, θ' ἀγαπᾷ τὸν ὕπνο ὄλο τὸ καλοκαίρι, κι' ἂν πρωτοῖδῃ κασιόκι θὰ εἶναι ξυπνὸς καὶ σβέλος. Καλότυχος καὶ πού θὰ πρωτακούση τὸ λάλημα τοῦ κούκου πού φέρνει τὴν καλοκαιριά καὶ κάνει καὶ τὰ δέντρα νὰ φουσκώνουν, γι' αὐτὸ τὸν λέν *φουσκοδενητρή. (Μακεδονία)*

— Τὶς τρεῖς πρώτες μέρες τοῦ Μαρτίου τὶς λένε *Ἀρίμες* κι' οὔτε πλένουν οὔτε λούζονται οἱ γυναῖκες, κ' οἱ ἄνδρες οὔτε φυτεύουν οὔτε κλαδεύουν, γιὰτὴ ξεραίνονται τὰ δέντρα. Τὸ ἴδιο τὶς τρεῖς τελευταῖες μέρες καὶ ὅλες τὶς τετάρτες καὶ τὶς παρυσκευὲς τοῦ μηνός. (Μακεδονία)

— Τὸ μάρτη, πού δένουν στὸ χέρι τὴν πρωτομαρτιά, ἅμα πρωτοῖδοῦν χελιδόνι τὸν κόβουν καὶ τὸν χαρίζουν στὸ πουλί. (Μακεδονία)

— Τὴ μέρα τῶν Ἀγίων Σαράντα σπέρνουν λουλούδια κατὰ πῶς τὸ λέν:

*σαράντα νὰ φῆς,
σαράντα νὰ πιῆς,
σαράντα νὰ βάλῃς στὴ γῆ
γιὰ τὴν ψυχὴν σου.*

Τὰ λουλούδια πού θὰ σπαρθοῦν τὴ μέρα ἐκείνη προκόβουν.

— Τὴ μέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τὰ στάχυα σκύβουν, φιλοῦν τὴ γῆ καὶ λένε:

Ἐχε γειά, μαρνοῦλά μας καὶ θὰ μᾶς φᾶν οἱ λύκοι.

Κ' ἡ γῆ τ' ἀποχαιρετᾷ κ' ἐκείνη καὶ λέει:

Ἐσᾶς οἱ λύκοι τρώγουν σας, μὰ γὼ τρώγω τοὺς λύκους. (Χίος)

—Οἱ τρεῖς τελευταῖες μέρες τοῦ Μαρτιοῦ λέγονται *τῆς γριᾶς οἱ μέρες*. Μιά γριά εἶχε τὸ χειμῶνα τὰ πρόβατά της στοὺς κάμπους. Τῆ στερνὴ μέρα τοῦ Μαρτιοῦ, στίς εἰκοσιοκτὼ (γιατὶ τότε ὁ Μάρτης εἶχε μόνο εἰκοσιοκτὼ μέρες) ἐρχότανε ἡ γριά ἀπὸ τὰ ξεχειμαδιὰ κ' ἔπιασε χιόνι. Μὰ ἡ γριά εἶπε: «Πρῶτος, Μάρτη μου, τ' ἀροκατσικάκια μου τ'ἀβγαλα!» Τότε ὁ Μάρτης πείσμως καὶ δανείστηκε τρεῖς μέρες ἀπὸ τὸν ἐρχομένο Φλεβάρη, κ' ἔρριξε πολλὰ χιόνια. Ἡ γριά ἀναποδογύρισε τὸ καζάνι της καὶ χώθηκε ἀπὸ κάτω, κ' ἀπ' τὸν πολὺ χειμῶνα τὸ καζάνι, ἡ γριά καὶ τὰ ζῶα της γίνηκαν λιθάρια. Κι' ἀπὸ τότε καὶ στερνὰ ἔχει ὁ Μάρτης τριανταμία μέρες κ' ὁ Φλεβάρης εἰκοσιοκτὼ. (*Εἰς πλείστα μέρη τῆς Ἑλλάδος*)

—Τοῦ Λαζάρου εἶναι ἡ πρώτη Ἀνάστασι καὶ κάνανε κουλοῦρες, ἀλλὰ ἀντὶς αὐτὰ ἐβαζαν καρύδια καὶ τίς ἐπλαθαν καὶ μακρουλὲς σὲ σχῆμα ἀνθρώπου καὶ γι' αὐτὸ τίς ἔλεγαν Λαζάρους. (*Π. Αθῆναι*)

—Ὅταν ἐμαθεύτηκε πὼς οἱ Ἑβραῖοι καταδίκασαν τὸ Χριστὸ νὰ τὸν σταυρώσουν, μαζεύτηκαν τῆ νύχτα ὅλα τὰ δέντρα κ' ἀποφάσισαν νὰ μὴ δώσουν τὸ ξύλο τοὺς γιὰ νὰ φτιαστῆ ὁ Σταυρός. Μὰ καθὼς μέσ' στοὺς δώδεκα ἀποστόλους βρέθηκε κ' ἓνας Ἰούδας, ἔτσι μέσ' στὰ δέντρα βρέθηκε ἡ *λοιδορία*, κ' αὐτὴ μονάχα δὲ συμφώνησε. Ὅλα τ' ἄλλα δέντρα τὴν ἀποκήρυξαν κ' εἶπαν νῆναι πάντα ἀφωρεσμένη γιὰ τὴν προδοσίαν της. Γι' αὐτὸ ἡ *λοιδορία* εἶναι καταραμένο δέντρο, κ' οἱ ξυλοκόποι στὰ βουνὰ δὲν τὰγγίζουσι γιὰ νὰ μὴ λερῶσουν τὸ τσικοῦρι τοὺς καὶ μαγαρίσουν τὴν καθάρια φλόγα τῆς φωτιᾶς. (*Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος*)

—Ὁ Ἰούδας, ξέροντας πὼς ἦταν ἀδύνατο νὰ συχωρεθῆ μὲ τὰ δάκρυα, σὰν ποὺ ἔκανε ὁ Πέτρος, στοχάστηκε νὰ κρεμαστῆ σὲ μιὰ συκιά γιὰ νὰ βρεθῆ στὴν Κόλασι, κ' ἔτσι μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους νὰ λευτερωθῆ κ' αὐτὸς, ὅταν θὰ κατεβῆ στὸν Ἄδη ὁ Χριστός. Μὰ ἡ συκιά ποὺ κρεμάστηκε λύγησε, κ' ἔμειν' ἐκεῖ μισοκρεμασμένος καὶ δὲν ξεψύχησε παρὰ ἀφοῦ ἀναστήθηκε ὁ Χριστός. (*Λευκάς*)

—Τ' αὐτὰ ποὺ γεννιοῦνται τῆ Μεγάλῃ Πέμπτῃ τὰ πηγαίνουσι στὴν ἐκκλησιὰ τὴν ἴδια μέρα, κ' ἅμα διαβαστοῦν τὰ θάφτουσι τὴν ἴδια μέρα σταυρωτὰ στ' ἀμπέλι γιὰ νὰ μὴν τὸ τρώῃ τὸ βλαβερὸ σκαθάρι. (*Καλάβρυτα*)

—Τῆς περιουστῆς Πασχαλιᾶς τὸ αὐγὸ τὸ ἔχουν ὅλο τὸ χρόνο κ' ἔπειτα τῆ Μεγάλῃ Βδομάδῃ τὸ παίρουν στὴν ἐκκλησιὰ καὶ διαβάζεται, καὶ τὸ Πάσχα τὸ στρήβουν τρεῖς φορὲς κατὰ γῆς καὶ τὸ σπᾶνε κ' ἂν τὸ βροῦνε μέσα καλὸ τὸ τρῶνε γιαιτρικὸ γιὰ τὸν πονόλαιμο.

(*Θράκη*)

—Ἄν τύχη νὰ πέφτῃ χαλάζι, τὸ πασχαλινὸ αὐγὸ τὸ βγάξουσι μαζὶ μὲ τὴν πυροστιά στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ γιὰ νὰ πάψῃ τὸ χαλάζι.

(*Θράκη*)

—Ὅσα αὐτὰ γεννοῦσαν οἱ κότες τῆ Μεγάλῃ Πέμπτῃ τὰ φύλαγαν, καὶ τὸ βράδῃ, πρὶν πᾶνε στὴν ἐκκλησιὰ γιὰ τὰ Δώδεκα Ἐυαγγέλια, τὰ βάζανε στὴν κόκκινη μπογιά νὰ βράσουν, καὶ σὰ γυρίζανε τὰ

βγάζανε και τ' άκουμπούσαν κοντά στα εικονίσματα. Το αύγό της Μ. Πέμπτης τό είχαν γιατρικό γιά τό πονόλαιμο. (II, 'Αθήναι).

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Χρονικά της 'Εκατονταετηρίδος (1822).

Μαρτίου 2. Μάχη εις Γεροκομειό των Πατρών και καταδίωξις των Τούρκων μέχρι της πόλεως. Θάνατος 30 Τούρκων.

9. Οι έν Πάτραις Τούρκοι ένισχυθέντες και άνερχόμενοι εις 8 χιλ. έστρατεύουν κατά των περι την πόλιν Έλλήνων και τούς έκτοπίζουν σχεδόν πανταχόθεν. Καταφθάσας όμως ό Θ. Κολοκοτρώνης και συναθροίσας τούς διασκορπισθέντας άναενώνει τον άγώνα. Νέα μάχη συνάπτεται εις τον Παλαιόπυργον, έν ψ άφ' έτέρου οι εις τό Γεροκομειό και

Γενναίος Κολοκοτρώνης

Δημήτριος Πλαπούτας

τόν Αηγιόν του Σαϊτ άγά υπό τον Γενναίον Κολοκοτρώνην και τον Πλαπούταν άνθίστανται κρατερώς. Τότε ό Κολοκοτρώνης κραυγάζας «τσάκισαν οι Τούρκοι, παιδιά!» τούς μέν Έλληνας ένθαρρύνει, τούς δε Τούρκους φοβίζει και μεταβάλλει την προσποιημένην υποχώρησιν των εις πραγματικήν, και την πρώτην ήτταν των Έλλήνων μετατρέπει εις νικην. Οι Τούρκοι φεύγοντες καταδιώκονται μέχρι της πόλεως και φονεύονται 200 εξ αυτών, όλιγιστοι δ' έκ των Έλλήνων.

10. Συμπλοκή παρά την Καστέλλαν της Καρύστου' θάνατος 'Αγγελή Γοβρίνα.

30. Κατάπλους του υπό τον Καραλήν τουρκικού στόλου εις Χίον προς ύποταγήν της επαναστατησάσης νήσου και απόδασις 7 χιλιάδων Τούρκων, οι όποιοι συνενωθέντες μετά των έντός του φρουρίου πολιορκουμένων κυριεύουν και καιουν την πόλιν, έκείθεν δ' έξορμούν εις τά περιχώρα σφάζοντες και λεηλατούντες.